

המלצות לישראל בלבנון: ללחימה בחזבאללה

דרוש שינוי קונספטואלי

30.04.2026 | ד"ר יוסי מנשרוף

מול התעצמות חזבאללה בחסות הפסקת האש, נדרש שינוי פרדיגמה: ביסוס רצועת חיץ חכמה בדרום לבנון, פגיעה במרכזי כובד של חזבאללה בתגובה להפרות הפסקת האש, התניית הסיוע האמריקאי לצל"ב בטיהור שורותיו, וחניקת צירי האספקה והמימון האיראניים.

צמצום הפעילות הישראלית בלבנון כמרחב תמרון עבור הממשל האמריקאי מול טהראן

בעת הנוכחית ישראל ממתינה לאפשרות של הכרעה הסכמית מצד טראמפ מול איראן, על רקע המצור הימי הנמשך. לפיכך, למרות התקיפות שבצע צה"ל השבוע בבקעת הלבנון בתגובה להפרות האש המתמשכות מצד חזבאללה, ישראל וויתרה עקרונית, לעת עתה, על מתקפות עומק נגד מפקדות ונכסים אסטרטגיים של הארגון בדאחיה ובמרחב הבקאע, ונגד צירי ההברחה מאיראן ומסוריה. הוויתור על סיכול ההברחות מסוריה משמעותי, מכיוון שבשבועות האחרונים נרשמו מספר תפיסות של אמצעי לחימה בצפון סוריה, אשר היו בדרכם לגבול הסורי-לבנוני בנוסף למנהרות הברחה שאותרו על ידי כוחות הביטחון הסורים בגבול סוריה-לבנון בחודש האחרון, כפי שהוצג ע"י מכון עלמא.

לצד זאת, נראה שהלחץ שמופעל מצד טראמפ נובע גם מהרצון לקדם את המו"מ הישיר וההיסטורי בין ישראל לממשלת לבנון. לפיכך, הלחימה של צה"ל כעת מתרכזת בדרום לבנון, אם כי התנופה שאפיינה את התקדמותו בגזרה זו נפגעה. כתוצאה מכך, חזבאללה שיפר את המצב בו היה נתון ערב המלחמה. אז הוא ספג מתקפות יומיומיות, אך העדיף להכילן כדי לשקוד על מפעל ההתעצמות בסיוע איראן, רה-אורגניזציה של הארגון תחת המנהיג החדש, נעים קאסם, ובניין כוח מחודש בצל המכה שספג ב"חיצי הצפון".

למרות האיפול שבאופן טבעי מופעל על הפעילות הישראלית בעת הנוכחית בדרום לבנון, נראה שהיא מופעלת תחת קידום האסטרטגיה הבאה: צה"ל מחזיק כבר כעת בשטחים נרחבים בדרום לבנון, ופועל לכינון רצועת חיץ בקו הנ"ט, שאינה נטולת אזרחים. צה"ל ממשיך את הלחימה בבנת ג'בל, אך בעצימות מופחתת, כאשר השאיפה של צה"ל היא להתבסס בקו הנ"ט, במטרה להדוף את חזבאללה ולצמצם את מתקפותיו נגד ישובי הצפון. במצב הנוכחי, חזבאללה מפר את הפסקת האש, ומתחם את הירי שלו בעיקר לישובי הגבול ולכוחות צה"ל בדרום לבנון, מתוך הבנה שישראל הנמיכה את גובה הלהבות, ומתוך מוטיבציה לחבל במו"מ הישיר בין ישראל ללבנון, שמסכן את מעמדו בלבנון.

חמשת עמודי התווך לשינוי משוואת הבטחון בצפון

לטעמנו, קו הפעולה שישראל צריכה לאמץ הוא נרחב והתקפי יותר. קווי המתאר העיקריים של האסטרטגיה הישראלית צריכים להיות מושתתים על העקרונות הבאים:

א. **על צה"ל להתבסס בקו הליטאני.** קו הנ"ט לא יוכל לספק את צרכי ההגנה של ישראל, מכיוון שחזבאללה יוכל לתקוף את ישובי הצפון באמצעות רקטות. רצועת חיץ שתכיל את מרחב הליטאני (כולל ההתאמות הדרושות באזור ברך הליטאני, שם המרחק מהליטאני למטולה הוא 4 ק"מ בלבד), תספק הגנה טובה יותר לישובי הצפון, ולשם כך על ישראל לשוב ולחסום את דרכי הגישה (גשרים וכבישים) למרחב מתוך לבנון. בניגוד למתכונת הלחימה הנוכחית, צה"ל יפעיל מנופים חזקים יותר, בדגש על תמרון קרקעי נרחב, שילוב חיל האוויר ויכולות ארטילריות, כדי לטהר את המרחב מנוכחות חזבאללה. הארגון יתקשה להזרים מחבלים למרחב, בהינתן שחסימת הגישה לאזור תיושם באופן אפקטיבי ותיאכף.

ב. **על רצועת החיץ להיות נטולת אזרחים.** חזרתם של תושבים לדרום לבנון בחסות הפסקת האש פגעה גם היא ביכולת של צה"ל להיאבק ביעילות בחזבאללה. חזרתה של אוכלוסיה שיעית, עטורים בדגלי חזבאללה, ב-17 באפריל לאזור, בעקבות ההכרזה האמריקאית על הפסקת אש בת 10 ימים, שקפה את התמיכה הרבה ממנה עדיין נהנה חזבאללה מקרב הבייס. לאור השימוש האינטנסיבי של חזבאללה באוכלוסיה זו כמגן אנושי, כפי שהשתקף בסרטונים שפרסם דובר צה"ל, והסיוע שמגישה אוכלוסיה זו עבור הארגון בין במתן מחסה ובין בסיוע למתקפות הארגון כתצפיתנים, לוגיסטיקה וכד', מחייב את צה"ל לפנות לחלוטין את המרחב.

האחיזה במרחב הליטאני, שיהפוך ל"שטח הריגה", תפגע ביכולת של חזבאללה לקדם את נרטיב הנצחון שלו, והיא גם תהיה מוצדקת מול המשפט הבינ"ל (כמו "הקו הצהוב" ברצועת עזה), לאחר שהארגון הפך את האזור לבסיס קדמי לביצוע מתקפות נגד ישראל. לשיטתנו, אין הצדקה גם להשארותם של כפרים נוצרים, סונים ודרוזים במרחב הזה, מכיוון שחזבאללה מגייס לשורותיו מחבלים מהעדות האלו. כך, הסביר דו"צ בערבית, עם חיסול מפקד יחידת "סראיא אל-מקואמה אל-לבנאניה", מאהר קאסם חמדאן, ב-9 באפריל, שהמחוסל ואנשיו פעלו לגיוס תושבים ליחידה זו, הכפופה לחזבאללה, בין היתר במרחב דרום לבנון.

ג. **יש לבצע רפורמות מקיפות בצבא לבנון.** החוליה החלשה ביישום החלטת ממשלת לבנון לפרק את חזבאללה מנשקו הוא צבא לבנון (להלן צל"ב), שעדיין נותר תחת השפעה כבדה של חזבאללה. הצבא היתל בממשלת לבנון כשהכריז ב-8 בינואר 2026 שהשיג "מונופול על הנשק" בדרום המדינה, אף שלא ניקה את במרחב הזה מנוכחות חזבאללה. לאור ההשפעה הרבה שיש לחזבאללה על הצבא, ברור לכל שעל ישראל ללחוץ על ארה"ב להתנות את המשך סיוע הכלכלי והביטחוני לצבא ברפורמה מקיפה.

במסגרתה, על ישראל לעמוד על כך שצל"ב לטהר משורותיו, ולא להעביר לתפקידים אחרים, קצינים שמשתפים פעולה עם חזבאללה. ישראל תחזיק במרחב הליטאני עד שצל"ב יאכוף את החלטת ממשלת לבנון לפרז את חזבאללה, ומדינת לבנון תכריז על הוצאת הארגון אל מחוץ לחוק. "דמי רצינות" אלו ישמשו ערובה שלבנון תצטרך להגיש לישראל כדי שזו תחזור לקו הגבול הבינ"ל. בתוך כך, על ישראל להצהיר באופן ברור כי היא נוטשת את האשליה של הסתמכות

כלשהי על כוח יוניפי"ל. אוזלת ידו המוכחת של הכוח הרב-לאומי אל מול חזבאללה מחייבת את ישראל לבסס את ביטחונה על כוחה שלה, ולא על מנגנונים בינ"ל חסרי משמעות בשדה הקרב.

ד. **ענישה אפקטיבית נגד חזבאללה ועקירת יכולת השיקום שלו.** ככל שחזבאללה יוסיף לתקוף את ישובי הצפון ואת כוחות צה"ל במרחב דרום לבנון, צה"ל יתקוף מרכזי כובד של הארגון בבירות ובמרחב הבקאע ובכלל זה נכסים אסטרטגיים ובכירים. לצד זאת, צה"ל יתקוף שני מעוזים חשובים של חזבאללה מצפון לליטאני, רמת נבטיה וצור, ויפנה את האוכלוסייה מאזורים אלו. כדי להגביר את הלחץ על חזבאללה, ועל ממשלת לבנון לפעול נגדו, צה"ל יכריז על פינוי כפרים נוספים ככל שחזבאללה ימשיך את מתקפותיו.

הענישה הזו תינקט גם למול ניסיון מצד חזבאללה להפעיל תאי טרור מדרום סוריה כדי לשגר רקטות לעבר ישראל. מעצר חוליה מקומית שהופעלה ע"י חזבאללה, בידי כוחות הבטחון הסורים, ב-19 באפריל, בהמשך למעצר החוליה הקודמת, בספטמבר 2025, לצד דיווחים על כוונת חזבאללה לקדם פיגוע חטיפה נגד צה"ל במרחב הסורי, מוכיח שלארגון נותרה תשתית משמעותית במרחב זה. ללא קשר, צה"ל ישוב לתקוף את צירי ההברחות מאיראן ומסוריה (שם נעזר חזבאללה במבריחים מקומיים) בשאיפה לעקר את מפעל ההתעצמות המחודשת של הארגון. על ישראל גם להבהיר למדינת לבנון, שתפעל כבעבר ותתקוף את שד"ת בירות ואף את נמל בירות, אם יוסיפו לשם מסדרון להעברות סיוע כלכלי מאיראן.

ה. **הפקת לקחים מימי רצועת הבטחון ומההתקדמות הטכנולוגית מאז.** על ישראל להימנע מהפיכת השהות בקו הליטאני לנטל סטטי שיאפשר לחזבאללה לנהל מלחמת התשה נגד כוחותינו. האסטרטגיה החדשה חייבת להתבסס על "נוכחות דינמית וחכמה. במקום מוצבים גדולים וחשופים, על צה"ל להפעיל כוחות ניידים והתקפיים הפועלים בשיטות של "צייד" ולא של "שומר".

המטרה היא להפוך את רצועת החיץ ל"אזור השמדה" עבור כל גורם חמוש, תוך צמצום החיכוך של חיילי צה"ל עם השטח. בנוסף, הלקח המרכזי ממנהרות חזבאללה ומלחמת עזה הוא שלא ניתן להסתפק בטיהור מעל פני השטח. האחיזה בקו הליטאני חייבת לכלול השמדה שיטתית ומתמשכת של כל רכיב תת-קרקעי, תוך שימוש באמצעי הנדסה וקידוח שלא היו קיימים בשנות ה-90. צה"ל גם יוכל לעשות שימוש אינטנסיבי בכטב"מים וברחפנים תוקפים ואוספים ובכלים בלתי מאוישים יבשתיים כדי לבצע משימות סיור ולוגיסטיקה מסוכנות, ובכך לצמצם את הסיכון לחיי אדם ולהגדיל את מרחב התמרון והקטלניות של הכוח המחזיק בשטח. בניגוד לעבר, האחיזה בשטח צריכה להישען על רשת חיישנים, מכ"מים מתקדמים ויכולות תצפית מבוססות בינה מלאכותית, שיאפשרו סגירת מעגלי אש מהירים מול כל ניסיון חדירה או ירי.

הצבת קווים אדומים לממשל טראמפ וערעור אחיזת חזבאללה בבייס השיעי

למול הבקשה מצד ממשל טראמפ לצמצם את היקף הלחימה נגד חזבאללה, ישנם שני תרחישים. הראשון, שהבקשה תפוג לאור קריסת המגעים בין טהרן לווישינגטון וחזרה ללחימה. למול

התרחיש השני, שבו איראן תבקש לעגן הפסקת אש קבועה בלבנון כחלק מהסכם עם ארה"ב, על ישראל להבהיר שהשארית חזבאללה במרחב דרום לבנון הוא קו אדום מבחינתה. במצב זה, ההישגים שקצרה ישראל ב"חיצו הצפון" ובמלחמה הנוכחית מול חזבאללה יישחקו משמעותית, והארגון יוכל לאיים על ישראל וכוחותיה בדרום לבנון. האיום שהשמיע חזבאללה השבוע לשוב ולהפעיל חוליות מתאבדים נגד כוחות צה"ל בדרום לבנון, כפי שביצע בשנות השמונים, מבהיר את הנחיצות בהדיפתו אל המרחב צפון הליטאני, באמצעות הסלמת הלחימה נגדו.

לצד אלו, על ישראל להתנות את המו"מ עם ממשלת לבנון בקידום חתירה משותפת של לבנון, ארה"ב וישראל נגד אחיזתו של חזבאללה בקרב העדה השיעית במדינה. בהצטרפותו למלחמה נגד ישראל לצד איראן, בניגוד גמור לאינטרס ולמדיניות של ממשלת לבנון, חזבאללה תקע סכין בגבה של מדינת לבנון. מעבר למחיר הכלכלי והחברתי הקשה הנעוץ בהחלטה זו, הוא גם הסב לה נזק כשהפר את ריבונותה ושיקף את נאמנותו הבלעדית לאיראן, וזאת בנוסף להרוגים ולאבידות בלבנון כתוצאה מהמלחמה.

לפיכך, האינטרס המשותף של לבנון, ישראל וארה"ב בפגיעה בבייס החברתי של חזבאללה, בניסיון לערער את מעמדו במדינה, הוא מובהק. טוב תעשה ישראל, אם תתניע פרויקט מקיף, באמצעותו יזרים ממשל טראמפ סיוע פיננסי ללבנון, באמצעותו היא תקים מערך מתחרה לרשת הדעוה של חזבאללה. מערך הדעוה של חזבאללה, שהינו מערך האינדוקטרינציה והגיוס האידיאולוגי (שכולל רשת של שירותי רווחה, חינוך, תקשורת, רפואה, דת, ועוד) הפועל בחסות איראן, משקף את האסטרטגיה ארוכת הטווח של איראן וחזבאללה, שזרעיה הונחו כבר בשנות השמונים והתשעים. לפיכך, על ישראל לקדם אימוץ השקפה אסטרטגית דומה בארה"ב ובלבנון, שתשאף לערער את האחיזה של חזבאללה בעדה השיעית, ובכך לפגוע בבייס האלקטורלי ומאתר הגיוס שלו.

לסיכום, השינוי הקונספטואלי המוצע כולל מעבר מספיגה ולחימה מצומצמת נגד חזבאללה, לאימוץ קו תקיף נגד הארגון וגביית מחיר טריטוריאלי כמענה לנאמנותו המוחלטת של הארגון לאיראן על חשבון האינטרס הלבנוני. למול הניסיון האיראני לאחד את זירות הלחימה באיראן ובלבנון, על ישראל לפעול לניתוק הזירות, ולהמשיך את הלחימה העיקשת נגד הארגון גם לאחר תום המלחמה נגד איראן.

המאמר נכתב יחד עם מרקו מורנו.

פורסם במעריב, בתאריך 30 באפריל 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.